

עונג שבת (48)

עונג שבת

תחומי הלימוד, אינם צריכים להדרכות אלו, וילמדו במקום שליבם חפץ.

המלקט

תפילת שבת

תפילת עמידה של שבת כוללת בתוכה שבע ברכות. נוסח שלוש הברכות הראשונות ושלוש הברכות האחרונות כנוסח תפילות חול, ובמקום שלוש עשרה הברכות האמצעיות אומרים ברכה מיוחדת על קדושת השבת. ואמנם היה מקום לומר בשבת את כל הברכות שאומרים ביום חול, ולהוסיף ברכה מיוחדת לכבוד שבת, אלא שלא רצו חכמים להטריח את הציבור להאריך בתפילה, לכן קצרו את תפילת העמידה, ובמקום שלוש עשרה הברכות האמצעיות תקנו לומר ברכה אחת בלבד. אלא שאם טעה והתחיל לומר ברכות של חול, ונזכר באמצע אמירת אחת הברכות שהיום שבת, יסיים את אותה הברכה ורק אח"כ יחזור לנוסח השבת. והטעם, שהואיל ומעיקר הדין היה ראוי לומר את ברכות החול, כיון שכבר התחיל לומר את הברכה, ראוי שיסיים את אמירתה (שו"ע או"ח רסח, ב).

תקנו חכמים נוסח ברכה מיוחדת לכל תפילה, "אתה קדשת" לתפילת ערבית, "ישמח משה" לתפילת שחרית ו"אתה אחד" לתפילת מנחה. ואם טעה והחליף הברכות הללו זו בזו, כגון שאמר בערבית את הנוסח של מנחה, כיון שכולן עוסקות בקדושת השבת - יצא. אבל אם טעה והתפלל תפילה של חול, כיון שלא הזכיר את השבת - לא יצא, ועליו לחזור ולהתפלל. ואם נזכר לפני שסיים את התפילה, יחזור לברכת השבת וימשיך ממנה עד סוף התפילה (שו"ע רסח, ה-ו).

המלקט

הדלקת נרות טעם המנהג להדליק נרות

על הפסוק "והיה משנה על אשר ילקטו יום יום" (שמות טז, ה) כתב הטור "והיה משנה" כל מעשה שבת כפול: שני כבשים, שתי ככרות, שתי נרות, זכור ושמור. ובטור (או"ח סימן רסג) כתב: והוא זהיר לעשות נר יפה וכו', ויש שמכוונים לעשות שתי תפילות אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור. הבן איש חי כתב: ששתי הנרות הם כנגד איש ואשתו. כיצד? במשנה במסכת אוהלות (פ"א מ"ח) מובא, שיש לאיש מאתים ארבעים ושמונה (רמ"ח) אברים, ואילו לאשה יש מאתים וחמישים ושנים (רנ"ב) אברים, כדברי הגמרא (בכורות דף מה). ואם מחברים את שניהם מקבלים חמש מאות איברים. נר בגימטריא מאתים וחמישים, אם כן בין שני נרות בגימטריא חמש מאות, לכן מדליקים שני נרות, אחד כנגד האיש ואחד כנגד האשה.

הבן איש חי (חקת)

מצוות עונג שבת נלמדת מהנביאים, שם היא מוזכרת בספר ישעיהו (נח.יג): "אם תשיב משבת רגלך, עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת עונג". פסוק זה מהווה גם חלק מנוסח הקידוש ביום שבת בחלק מהעדות והוא מתפרש בתלמוד כחובה על האדם להפוך את יום השבת ליום מענג ולאכול ולשתות בו מאכלים משובחים וכן ליהנות מתענוגות נוספות בגשמי וברוחני. ביהדות ישנה מצווה נוספת של כבוד השבת, אבל על פי הגר"א החלוקה ביניהם היא לפי זמן עשיית הפעולות. מצוות כבוד שבת מתייחסת לפעולות שנעשות בערב שבת, לפני שהיא נכנסת, ואילו עונג שבת מתייחס לפעולות הנעשות לאחר כניסת השבת, במהלך השבת עצמה. לא הרבה יודעים אבל ראשי התיבות של שבת הם שינה בשבת תענוג. השינה בשבת נחשבת בבחינת עונג שבת גשמי, בטח ובטח בימינו כשהשנ"צ הוא מצרך כל כך נדיר.

המלקט

לימוד תורה בשבת

לימוד התורה בשבת צריך להיות בשמחה ותענוג, ולכן כתבו כמה פוסקים, שאין ללמוד סוגיות מסובכות וקשות, מפני שבעת שהלומד אינו מבין את לימודו הוא שרוי במתח וצער. לפיכך נכון לחזור בשבת על דברים שכבר ידועים היטב, או ללמוד דברים בהירים ומובנים, כל אדם לפי רמתו. ואף תלמידי חכמים ראוי שילמדו בשבת סוגיות קלות שאין בלימודם יגיעה (או"ז, יעב"ץ). ויש אומרים שאדרבה, ראוי ללמוד סוגיות קשות ולהעמיק בהם (מחזיק ברכה רצ, ו). כפי הנראה אין כאן מחלוקת, אלא הכל תלוי באדם, מי שאוהב להקשות ולתרוץ, יעסוק בסוגיות קשות, ומי שאוהב הבנות ישירות ובהירות, יעסוק בדברים מובנים. עיקר הלימוד צריך להיות בדברים שמדריכים את האדם לחיות את חייו כראוי, שנאמר (דברים ה, א): "וּלְמַדְתֶּם אֹתָם וְשָׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹתָם". וכן כתבו הפוסקים, שמי שיש לו שעות ספורות ללימוד, יקדישם ללימוד הלכה. וכן ילמד ענייני אמונה ומוסר, כדי לרומם את מחשבתו ולתקן את דרכיו (מ"ב רצ, ו. דרישה, ש"ך, ט"ז ליו"ד רמז. שו"ע הל' ת"ת ב, ט). ואם כך בכל השבוע, על אחת כמה וכמה שראוי ללמוד בשבת דברי תורה שמכוונים את החיים, שהשבת היא פנימיות השבוע, ועניינה להאיר ולהדריך את ששת ימי המעשה. וכל אדם צריך לבחון בנפשו, בנוסף ללימוד ההלכה, איזה לימוד מאיר יותר את חייו, האם לימוד בספרי אמונה או תנ"ך או מוסר או חסידות. ותלמידי חכמים שעוסקים כל השבוע בכל

כשישמרו את השבת הזו, יזכו לעשות את השבת
שאחריה! וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶת הַשַּׁבָּת, לַעֲשׂוֹת אֶת
הַשַּׁבָּת (שמות לא טז)

לכאורה יש כאן כפל לשון שלא לצורך? יש לפרש על
פי מה שאמרו חז"ל (שבת דף קט:): "תניא, רבי יוסי בר
יהודה אומר: שני מלאכי השרת מלווין לו לאדם בערב
שבת מבית הכנסת לביתו, אחד טוב ואחד רע. וכשבא
לביתו ומצא נר דלוק ושולחן ערוך ומיטתו מוצעת,
מלאך טוב אומר: יהי רצון שתהא כך לשבת אחרת,
ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו..." ואם כן, כך
הכוונה: "ושמרו בני ישראל את השבת", ועל ידי כך
יזכו "לעשות את השבת", הבאה....!

ספר ושלל לא יחסר פרשת כי תשא בשם הגאון ר' טיקטין

שֵׁשֶׁת יָמִים, תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּךְ
קָדֶשׁ... (שמות לה, ב)

זכור את יום השבת! איתה בגמרא (שבת סט:): אמר
רב הונא, היה מהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת,
מונה ששה ימים ומשמר יום אחד.... אמר רבא: ובכל יום
ויום עושה לו כדי פרנסתו.... אפילו ההוא יומא, וההוא
יומא במאי מינכר ליה, בקידושא ואבדלתא, ע"כ. נמצא
כי מי ששוכח את השבת יש לו שתי ריעותות שבכל
השבעת ימים אינו עושה רק כדי פרנסתו וגם שאינו
שומר את יום השבת. ובשו"ת "ערוגת הבושם" (חלק ב'
יורה דעה) מפרש בזה הפסוק "זכור את יום השבת
לקדשו", שתזכור תמיד בלי לשכוח מתי שבת, ואז
תרויח שתיים, חדא "ששת ימים תעבוד ועשית כל
מלאכתך", לא רק כדי פרנסתך, ושנית "ויום השביעי
שבת לה' אלוך לא תעשה כל מלאכה" אפילו לא כדי
פרנסתך.

שבת נקראת "חמדת ימים"
השבת נקראת "חמדת הימים", כמו שאנחנו אומרים
בתפילה "חמדת ימים אותו קראת", היכן נקראת בשם
זה? תשובה על כך נאמרה ב"בעל הטורים" בספר
בראשית (פרק ב' פסוק א') וז"ל "ויכל אלוקים", תרגום
ירושלמי, וחמד. וזהו שאמרו "חמדת ימים אותו
קראת". עכ"ל. ונראה להסביר, שהמילה "ויכל" הוא
מלשון "כלה", ו"כלה" נגזרה מלשון "כלתה" לך נפשי,
והמילה "חמד" מתורגמת בירושלמי כפירוש ל"ויכל".
ואולי בשל כך חיבר רבי שלמה אלקבץ את "לכה דודי"
לקראת כלה, פני שבת נקבלה, שהרי השם יתברך קרא
לשבת "חמדת הימים", כדוגמת אהבת חתן וכלה.

ספר עלינו לשבח חלק ד' דף תפ

דיבור בשבת!

רבי אליהו לופיאן זצ"ל היה מדרבן את האנשים להמנע
עד כמה שאפשר מדיבור בשבת. מניין למד זאת? כך יש
לומר: מה היה מעשהו של הקדוש ברוך הוא במשך כל
ששת ימי בראשית, שממנו הוא שבת בשבת? הרי הוא

ברא את עולמו על ידי אמירה, ונמצא שהשבתה בשבת
היתה שבתה מדיבור, ולכן עלינו ללכת בדרכיו ולמנוע
עצמנו מדיבור בשבת.

ומתוך האור הגדה של פסח

הלכה: לכבד את השבת: כתב השו"ע (או"ח סימן רמב
ס"א), צריך לזרז עצמו לכבד את השבת (ובמ"ב סק"ב),
כתב וטוב לזהר שלא יפחות משני תבשילין ע"כ. וטעם
הדבר ביאר הגר"נ קרליץ, שסעודה עם שני תבשילין
נחשבת כסעודה חשובה, שהרי מטעם זה אסרו לאכול
בערב תשעה באב בסעודה מפסקת שני תבשילין, ולפי
זה אפילו ביצה מבושלת או ירק שנאכל כמות שהוא חי
ובישלוהו, נחשבים גם הם כתבשיל לענין סעודת שבת,
ולפי טעם זה משמע בכל סעודה צריך שני תבשילין,
אמנם בזוהר (בראשית), משמע, שצריך שני תבשילין
לשתי סעודות, היינו אחד לכל סעודה.

מ"ב "דרשו" (סימן רמב מס' 10)

**פתגם: אם הצרות מתחילות לרדת עליך כגשם, לך בין
הטיפות**
ספר שמחה

חקירה: אין פודים הקודשים להאכילן לכלבים
שלושה צדדים: הפדיון לא מועיל, או שהוא מועיל
אלא אסור לפדות, או שמותר לפדות אך אסור לתת
לכלבים (ברכת אברהם פסחים כט., ד"ה אין פודין)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: בלי שינוי: איש ואשה באו לפני הרב כדי
להתגרש. האיש רצה לגרש את אשתו, ואילו האשה
סרבה להתגרש. רצוני להשאר באותו מצב שבו הייתי,
כאשר נישאתי לו. כלומר? שאל הרב. הסבירה לו
האשה: בעת שנישאתי לו הייתי אלמנה, ועכשיו הוא
רוצה להפוך אותי לגרושה. ובכן, לא אסכים בשום פנים
לשינוי זה. רצוני להשאר אלמנה כפי שהייתי.
ספר "חור וחלק" חלק ג' (דף קיד)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה,
ברטה מסעודה בת לאה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא
בנימין בן קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'וים חנה,
רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה
לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן
אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמנח, חנה בת ציפורה,
ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון: נעמי פנינה בת
סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה,
קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת:
אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף
בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מול פורטונה. שמחה בת קמיר, אמיל
חיים בן עזו עזיזה, רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הורבט בן
ג'ולי.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr